

LATVIJAS TUMŠGALVES (LT) ŠĶIRNES AITU SAIMNIECĪBAS SIA "STARSPACE" SAIMNIEKI ANNA UN ARNIS GINTERI IR PILNA LAIKA INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU NOZARES DARBINIEKI. UZ PASTĀVĪGU DZĪVI LAUKOS ARŅA VECTĒVA SAIMNIECĪBĀ GINTERI PĀRCĒLĀS 2008. GADA DIŽKĪBELES LAIKĀ PĒC MĀJOKĻA PĀRDOŠANAS RĪGĀ. SAIMNIEKI UZSVER – EKSTENSĪVĀ AITKOPĪBA, KAS AIZVIEN TIEK PILNVEIDOTA, VIŅIEM IR LĪDZEKLIS BIOLOĢISKI DAUDZVEIDĪGO PĻAVU ĪPATSVARA PALIELINĀŠANAI. SAVUKĀRT PAŠU SPĒKIEM IZVEIDOTĀ OBSERVATORIJA (VIENA NO DIVĀM PRIVĀTAJĀM OBSERVATORIJĀM LATVIJĀ) ESOT JAUNĪBAS TRAKUMS JEB HOBIJS, KAS CITA STARPĀ PAPILDINA UZŅĒMUMA NAUDAS PLŪSMU. **ANNA GINTERE UN ARNIS GINTERS** INTERVIJĀ "AGRO TOPAM" STĀSTA PAR SAVU UZŅĒMĒJDARBĪBAS FILOZOFIJU.

Aitkopība – bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai

SIA "StarSpace" saimnieks Arnis Ginters:
"Finansējumu mūsu hobijiem – aitkopībai,
observatorijai un bioloģiskajai daudzveidībai – mēs
rodam, ikdienā darbojoties uz pilnu darba slodzi
IT nozarē. Lai ienesīgi darbotos tikai ar aitkopības
biznesu, ganāmpulkā ir jābūt vismaz 400 aitu
mātēm."

Uzziņa

Suntažu pagasta SIA "StarSpace":

- ▶ **dibināšanas gads** – 2008.;
- ▶ **specializācija** – aitkopība, tūrisms, IT nozare;
- ▶ **zeme** – 70 ha, tostarp vairāk nekā 10 ha bioloģiski daudzveidīgās pļavas;
- ▶ **darbinieki** – lauksaimniecībā divi, IT nozarē – trīs;
- ▶ **dalība NVO** – biedrība "Latvijas aitu audzētāju asociācija", lauku tūrisma asociācija "Lauku ceļotājs";
- ▶ **tehnikas parks** – "Avant 530" traktors un aprīkojums.

ULDIS GRAUDIŅŠ

Raksturojiet savu uzņēmējdarbības modeli.

Anna: Mums ir divi lieli hobijs – astro-nomija un observatorija, aitas un bioloģiskā daudzveidība. Finansējumu šiem diviem hobijiem mēs rodām, strādājot pilnas slodzes algotu darbu. Aitas mums dod papildu naudas ienākumus. Ja vēlētos aitkopību pārvērst par pamatdarbību, tad būtu jādarbojas ar intensīvajām audzēšanas metodēm, nevis, kā to patlaban darām mēs, – ekstensīvi.

Arnis: Cilvēki, kas rēķinājuši ienākumus un izdevumus saimniecībā, ir secinājuši, ka mūsu lauksaimnieciskās darbības modelis atsevišķi nevar pastāvēt – vērtējot no uzņēmējdarbības skatpunkta. Tā ir dzīves filozofija, pasaules uzskats, biznesu meklējam kaut kur citur. Ja to var atrast īstenojot, tad var laukos dzīvot. Plaši zināms ir teiciens, ka laukos dzīvo vien bagāti cilvēki...

Lai ģimenes saimniecība normāli nodarbotos ar aitkopību, ganāmpulkā ir jābūt vismaz 400 aitu mammām. Uz biznesu orientētās aitkopības saimniecības ir gan daudzfunkcionālas, gan arī

specializējušās ar vismaz 600 dzīvniekiem. Ar tik lielu ganāmpulku varam sākt runāt par biznesu. Nav reāli bioloģiski vērtīgajās pļavās (BVP) turēt 600 aitu mātes, vēl ir jāieskaita jēri, siena gatavošana un jāņem vērā izmaksas, kā arī jāievēro BVP apsaimniekošanas nosacījumi.

"StarSpace" kopējā zemes platība ar mežu, palienēm un pļavām pavisam ir 70 ha, tostarp strejgabals 18 ha platībā ir atsevišķi. Strejgabals jau sen ir mežs. Kādreiz tur bija pļavas, kur pļāva zāli.

Pļavas saimniecībā pavisam aizņem 18 ha platību, tostarp BVP plešas vairāk nekā desmit ha platībā. Šīs pļavas ir iekļautas biotopu, nevis lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) grupā. Piedalāmies projektā "Ziedu pļava", divas pļavas mēģinām monitorēt un uzlabot ar mērķi iegūt tām BVP statusu. Projektā esam iesaistījušies bez finansējuma, izmantojam eksperta padomus. Mūsu iecere ir novērtēt pļavas, kurām nākotnē ir BVP potenciāls. Ir uzstādījumi, kas uz šādām pļavām ir jādara. Ir uzskaites mehānisms pa transektiem, kas iet cauri pļavai. Uzskaiti veic saimnieks un eksperts, un abi kopā vērtē iegūto informāciju. Saimnieks šajā

FOTO: DANIS BUŠMANIS

procesā apgūst pļavu. Tas ir pavisam atšķirīgi no mācīšanās divu dienu kursos, kur apgūst BVP apsaimniekošanu!

Anna: Mums ir viena pļava, kur divi lauki ir transekti, katrā no sarkanajiem punktiem vasarā ir jāiziet cauri un divu metru rādiusā jāfiksē visi augi.

Arnis: Tas ir gadiem ilgs process, kad cilvēks mācās savu pļavu, kur cita starpā arī jauni augi nāk klāt. Un vienlaikus ir arī zinātniskā pieeja. Skatāmies, kas šajos punktos mainās, uzlabojas, mazinās. Balsojoties uz vērojumiem, varam diskutēt par lielāku vai mazāku atbalstu. Ko tu esi darījis ar pļavu? Iespējams, tā sākumā bija ļoti laba, viss ir kārtībā, pļava vienkārši ir jāuztur. Bet, iespējams, var kaut ko darīt, piemēram, piesēt. "Ziedu pļava" projektā stāstīja par sēklu vākšanu. Kā labāk sēt, lai augi labāk izaugtu. Zināšanas nāk klāt! Protams, vienlaikus būtu jāspiež uz reģeneratīvo ganišanu, ko īstenojam mēs. Mērķis ir palielināt BVP īpatsvaru.

Kāpēc izvēlēties Latvijas tumšgalves šķirni?

Esam patrioti, tāpēc audzējam LT šķirnes aitas. Kad izvēlējamies šķirni, LT varēja visvienkāršāk nopirkt. Konkrēta mērķa aitkopībā mums nebija. LT vienmēr ir bijusi vilnas-gaļas šķirne. Kādreiz ulmaņlaikos teica – ar vilnu nav problēmu, ja vēl atrastu, kur likt gaļu... Patlaban ir otrādi. Ar gaļu, šķiet, nav problēmu, lai gan Latvijas cilvēki aitas gaļu nav ļoti iecienījuši. Ja būtu kur likt vilnu! Simts gadu laikā ir notikušas tādas izmaiņas! Vilnu glabājam lielmaisos mājas bēniņos.

Anna: Ir cilvēki, kuri aitas vilnu paņem mājas projektiem. Vest lielo vilnas daudzumu maiņai pret dziju? Neviens no mums neada, un arī mūsu pažiņu lokā adītāju nav. Latvijā darbojas vairākas vilnas pārstrādes rūpnīcas, tomēr vest tām vilnu neatmaksājas.

Arnis: Vienas aitas cirpšana maksā aptuveni četrus eiro. No aitas iegūst aptuveni četrus kilogramus vilnas. Ar pārdošanu nekad neatpelnīšu cirpšanas izmaksas. Nerunājot par transporta un citiem izdevumiem. Tad ir jākrāj vilna desmit gadu un ar lielu vilcēju jāved. Vilnas kvalitāte tajā brīdī jau būs tāda, ka to neņems pretī. Zinām, ka no aitas vilnas gatavo granulas mēslojumam. Tas atkal ir biznesa kādam cilvēkam, ne saimniekam. Labprāt paņem vilnu, uztaisīs granulas, daļu tev atdos. Viņam viss būs kārtībā.

Anna: LT šķirnei vilna ir ļoti rupja. Nereti sabiedrībā dzird, ka vilnas zeķes kož, nav patīkami tās valkāt.

Augstas kvalitātes vaislas teķi ir ļoti svarīgs nosacījums šķirnes saimniecībās. "StarSpace" līdz vilku uzbrukumam attīstīja četras teķu līnijas un patlaban vērtē to atjaunošanas iespējas.

Arnis: Ir pārstrādātāji, kas iepērk Jaunzēlandes vilnu, merīno, un pievieno nelielu daudzumu – 10–15% – LT šķirnes vilnu. Tās patēriņš ir neliels. Pārstrādes uzņēmumam tuvumā esošajām saimniecībām darījumi varētu vēl būt izdevīgi. Ja vilna jāved lielā attālumā, tad nav izdevīgi. Ir cilvēki, kuri pret vilnu samainīto dziju krāso un pārdod. Mēs šādu iespēju neredzam.

Pastāstiet par ganāmpulka barošanu.

Ziemas sezonā barojam galvenokārt ar sienu, vasarā – ar zāli. Pirms atnešanās laika nedaudz piebarojam ar pirktu skābsienu. Paši to negatavojam. Protams, dodam aītām visu tām vajadzīgo – mikroelementus, sāli. Dzīvniekiem, kuriem redzam problēmas, piebarojam papildu maisījumus ar spēkbarību, kur pamatā graudi un vēl kaut kas klāt.

Kā izdevās lopbarību sagatavot aizvadītajā gadā?

Pērn aītām uz lauka pietika ko ēst, dažkārt rudenī zāle bija jāpļauj. Mums, naudas izteiksmē vērtējot, bija ļoti labs gads. Ne centa nebija jāizdod siena gatavošanai, nebija jāpļauj pļavas. Nevienam siena rituļi negatavojām, jo gadu agrāk bija izveidotas rezerves. Ļoti labi! Vienīgais stress ir no biežajiem tālruņa zvaniem un jautājuma, vai mums esot lieks siens. Cilvēki braukuši garām un redzējuši glīti sakrautos rituļus. Aitu taču mums tik daudz neesot, lai visu apēstu. Es nedaudz brīnos par cilvēkiem. Vai tad nevar sagatavot sienu? Agrākos gadus sienu teju meta pakal, tas palika nenovākts uz laukiem. Vienu rituļi varēja nopirkt par lētu naudu – pieciem eiro. Mūsu saimniecībā ritulim gatavošanas izmaksas ir aptuveni

20 eiro. Tā ir kopējā maksa par ārpakalpojumu, toskait rituļa vešanas izdevumi līdz novietnei. Vai tad saimnieks domā tikai vienu gadu uz priekšu? Mēs slapjajā 2017. gadā braucām pa visu novadu, sapratām, ka aitas barosim ar salmiem un melasi. Nopirkt neko nevarēja. Beigās pirkām siena granulas. Negribu atcerēties, cik tajā gadā izmaksāja aitu barošana. Un tad arī sapratām, ka ir jābūt uzkrājumam. Jā, siens ir vecs, visi smeļ par to, ka man ir arī piecus gadus vecs siens. Šogad daudzi saimnieki arī par tādu ir gatavi maksāt. Pie mums ierodas saimnieki un teic, ka to sienu, ko liekam pakaišos, viņi ganāmpulkam barojot ikdienā, piejaucot vēl klāt papuvušu skābsienu. Mums bija trīs gadus vecs siens, kādu nelielā pakaišos. Tādu šajā gadā baro. Dzīvnieki prom nemūkot. Tāda tā situācija ir tāpēc, ka nedomā līdzī.

Patlaban siena cena ir tuvu 60 eiro par pērnā gada rituli. Tas vēl ir maz. Varēja būt vairāk nekā 100 eiro. Algas ir jāmaksā tās pašas, tehnika, transports – saglabājas. Viena mazāk bija jāizmanto tīkls, bet uz lauka nostrādātās motorstundas ir tuvu tām, kas agrāk, kad zāle izauga. Rituļi ieiet visas izmaksas.

Anna: Mūsu folklorā, pasakās lasām, ka šādi bada gadi ir bijuši arī agrāk. Patlaban esam pieraduši, ka varam izvilkēt uz kaut kā rēķina. Atnāks valsts un sakompenšēs. Bet par ko? Par to, ka nedomāja un nebija pietiekami prātīgi?

Arnis: Patlaban ir saimnieki, piemēram, piena ražotāji, kuriem siena pietiek, jo gadu agrāk bija sagatavoti lieli krājumi. Nevajag, iespējams, veidot tik lielus krājumus kā mums, ka pietiek vēl vienai sezonai. Toties nav jāprasa atbalsts valstij.

Jā, ir švakāk, jādod vairāk papildbarības, tomēr problēmu nav. Nav jābankrotē nepietiekamā siena daudzuma dēļ. Mums saimnieki zvanīja jau rudenī un teica, ka ar lopbarību ir slikti.

Pastāstiet par dzīvnieku un gaļas pārdošanu.

Anna: Esam pāris reižu tekus pārdevuši. Nav mums tik liels ganāmpulks, lai varētu daudz vaislas materiālu ražot. Paši vēl esam tajā izaugsmes stadijā, ka meklējam līnijas un aitas, kuras bez maksimālas piebarošanas varētu noturēt vajadzīgajā līmenī. Varētu teikt, ka izkopjam LT dabisko zālāju apakššķirni. Mūsu interese ir atrast modeli, lai jērus un aitas nevajadzētu piebarot, lai dzīvnieki sasniegtu labo svaru uz zālājiem un no tajos vāktā siena. Lai nav tā, ka pavasarī ir jābaro graudi. LT šķirne ir kļuvusi diezgan intensīva. Nav vairs tā, kā kādreiz iedomājāmies – palaid aitiņas ganībās un tās sevi pašas uzturēs. Mums līdztekus ciltsdarba programmas nosacījumiem ir vēl savi papildu standarti, pēc kuriem atlasām dzīvniekus. Mūs interesē, lai mamma ar savu pienu spētu pabarot jērus, lai tie nebūtu jāpiebaro. Svarīgi, lai uz atnešanās laika pēdējo mēnesi aita ir spējusi sevi uzturēt, izmantojot dabīgos zālājus un sienu. Tad no tām līnijām, no mammām, kas sevi labi spēj uzturēt, atstājam pēcnācējus, pārējos pārdodam gaļā. Protams, mums vēl ir visas saistības ar asociāciju kā šķirnes saimniecībai, ir visas pārējās kontroles, jēri ir jāsver atbilstoši ciltsdarba programmas nosacījumiem.

Arnis: Visu gaļu un gaļas produktus pārdodam tiešajā tirdzniecībā. Pārdošana

parasti ir sezonāla – no augusta līdz Ziemassvētkiem. Šis gads ir izņēmums. Mums patlaban novietnē aizvien ir deviņi brāķējami jēri. Dzīvniekus vidēji divas reizes mēnesī vedam uz "Sidrabjēra" kautuvi Zaubē, ar konservu un citu produktu gatavošanu pēc mūsu receptēm darbojas SIA "Matadors" Limbažu pusē. Ir klienti, kuri uzreiz pērk sešus jērus un liemeņus sasaldē. Mēs jērus intensīvi nepiebarojam. Tie barojas vien ārā dabiskajos apstākļos. Cenšamies, lai kautsvars būtu aptuveni 15 kilogrami, lai sadalītie gabali būtu iespējami mazāki. Pilsētnieku liels gabals neinteresē, viņam ir maza saldētava.

Anna: Ir ļoti maz klientu, kas pērk pusliemeni vai veselu liemeni. Mēs atrodamies tuvu Rīgai, tā ir mūsu priekšrocība. Rīgā un tās piepilsētās ir visvairāk pircēju. Viņiem vajag tādu gabalu, ko izņemt no iepakojuma un iekļaut savā receptē. Lai nav jādoma, kā gaļu sadalīs.

Arnis: Un lai būtu mazi kauli. Problēma ir ar LT šķirnes aitu. Pēdējo 20–30 gadu virzība ir pārveidot LT šķirni no vilnas-gaļas šķirnes par gaļas-vilnas šķirni. Piebarošana ar graudiem maksā dārgi. Lētākas būs sētās platības. Pamatā lielās saimniecības dodas šajā virzienā. Dzīvnieks kļūst lielāks, smagnējāks, tam vajag vairāk barības. LT lēnām kļūst par pārāk intensīvu dzīvnieku – liela auguma, lielām kājām, toties ir vairāk gaļas. Tomēr uz mūsu zālājiem dzīvnieki, visticamāk, kādā brīdī būs jāpiebaro. Ideālā gadījumā nevajadzētu uz atnešanās laiku mainīt barības veidu, es paliktu pie tā paša siena. Man nebūtu dzīvnieku, kuriem būtu barībai jāpievieno spēkbarība. Vienkārši dzīvniekiem jābūt

mazākiem. Man nevajag pasaulē nākušus četrus kilogramus smagus jēriņus. Pietiktu ar divus kilogramus smagiem jēriem. Vērtējam, vai palikt pie LT šķirnes vai meklēt mazāk intensīvu šķirni.

Anna: Ja intensīvo gaļas šķirņu dzīvniekus palaistu uz plikiem zālājiem, tie arī neuzņemtu masu. Mēs cenšamies pārdot pusgadu vecus dzīvniekus. Cena ir 15 eiro par kautsvāru kilogramu.

Arnis: Jēru var uzbarot daudz vairāk. Ja to piebaro, var sasniegt 35–40 kg dzīvsvāru. Kautsvars būs 18–20 kg.

Anna: Kad pirmajos gados neskatījāmies, lai jēri būtu auguši dabiskajos zālājos, tos nošķīrām, barojām kūti, un tie bija lieli un resni. Mums klienti lūdza, lai piedāvājam arī mazākus liemeņus. Mūsu klientiem patīk jēra gaļas specifiskā garša, kas, iespējams, ir no dabiskajiem zālājiem. Ja mēs orientētos uz eksportu, pie mūsu daudzumiem tas gan ir smieklīgi, gada laikā varētu piedāvāt maksimāli 100 jēru. Darbojoties BVP, eksportēt nav reāli.

Arnis: Saistībā ar sezonālo pārdošanu vērtējam saldētavas pirkumu. Zvanu PVD, prasu, ko man vajag. Vajagot telpu, kur novietot saldētavu. Loģiski un saprotami. Jābūt uzskaites žurnālam – normāli. Jāseko līdz termometra rādījumiem. Uzlīmes būšot vajadzīgas par to, ka gaļa sasaldēta – tas arī ir saprotams. Nākamās prasības – jābūt blakus atsevišķam tualetes mežglam, gērbtuvēm, ūdenim. Pag, pag! Es paņemu kautuvē nokautu gaļu, tā ir sadalīta gabalos un iepakota vakuumā. Vai es drīkstu to klientam dot? Jā, tomēr es to nedrīkstu likt saldētavā. Taisi savu kautuvi, tad varēs! Tad es neko nesapratu. Izpildot PVD prasības, saldētavas uzstādīšanas izmaksas ir 30 000–40 000 eiro. Es nekad neizmantošu blakus saldētavai izveidoto tualeti un gērbtuvi. Kad es atpelnīšu šo 30 000–40 000 eiro naudas ieguldījumu? Latvijā esot saimnieki, kas šādas saldētavas uzbūvējuši, tomēr viņiem īsti neesot ko tajās likt. Mēs nevaram to atļauties.

Kādi vēl ir izaicinājumi saimniecības aītkopības nozarē?

Parazītu kontrole ir otrs liels bēdīgs stāsts gandrīz visiem Latvijas aītkopjiem. Medikamenti, ko dod to kontrolei, galvenokārt ir rezistenti.

Anna: Ir grūti spriest, vai ganāmpulki ir rezistenti. Latvijā oficiāli pieejamais medikamentu daudzums aītkopjiem, lai kompilētu parazītus, ir ļoti, ļoti mazs – ir vien divi medikamenti. Protams, tas raisa rezistenci.

Anna Gintere un Arnis Ginters ir apņēmiņas pilni visas saimniecības plavas pakāpeniski pārveidot par bioloģiski daudzveidīgām plavām. Tādā gadījumā aītkopība būs instruments šo plavu uzturēšanai labā kārtībā.

Arnis: Visos aitikopības nozares mācību materiālos un dokumentos ir teikts, ka šie medikamenti ik gadu ir jāmaina. Ir darbības plāni to lietojumam. Ja ir divi medikamenti – kāds plāns?

Iemeslsniecīgajam medikamentu daudzumam ir Latvijas mazais tirgus un medikamentu dārgā sertificēšana. Kopumā medikamenti ir. Te izriet nākamais jautājums – cik vispār pareizi ir dot medikamentus?

Anna: Patlaban notiek pētījumi par dažādu dabīgo ekstraktu un citu dabīgo līdzekļu izmantošanu ārstniecībā. Aita ir spējīga patērēt pavisam 500 augu. Barojoties dabiskajās plāvās, tās ēd daudz plašāku augu klāstu salīdzinājumā ar sēto zālāju ganībām. Ja vēl dabū krūmus, kuros cita starpā atrodas tanīns, kas skaitās kā antihelmentīķis! Visticamāk, ir kāds papildu labums no daudzveidīgās barības bioloģiski vērtīgajās plāvās!

Arnis: Veselīgu BVP uzturēšana ir saimnieka atbildība.

Anna: Līdzīgi kā ar mikrolietumiem – īpašumā atrod meža ērgli, bet atbalsts ir smieklīgs. Bija iecere šim ES plānošanas periodam izveidot uz rezultātiem vērsto pieeju. Reāli LAD skatītos, cik augu mums ir plāvās, un, balstoties uz to, piešķirtu maksājumu. LAD nav kapacitātes un zināšanu to izdarīt. Tāpēc viss ir palicis tāpat kā agrāk – zālājam ir piešķirta klase pēc eksperta agrāk veiktā novērtējuma. Vai tas ir kļuvis labāks vai sliktāks, vai notiek progress, vai regresē? Patlaban šīs izmaiņas nefiksē.

Arnis: To patlaban fiksē projektā "Ziedu plavas".

Kāda ir ganāmpulka veselība? Cik bieži ir jāizmanto veterinārārsta pakalpojumi?

Anna: Mēs ar slimībām neesam saskārušies. Pērn viena aita uz dzemdību laiku kļuva ļoti švaka, ar veterinārārsta palīdzību to izvilka, un tā izdzīvoja. Ar mastītiem nu jau vairāk nekā desmit gadu neesam saskārušies ne reizi. Nagu problēmu LT nav, vismaz mūsu ganāmpulkā nav, lai gan aitas ganās arī mitrās palieņu plāvās. Vislielākais izaicinājums mums ir noturēt LT svaru atbilstoši šķirnes līmenim. Īpaši uz atnešanās laiku redzam, ka ir aitas, kas nespēj izturēt ar pliku skābsienu vai sienu. Vajag kaut ko papildus dot, tomēr tā nav slimība. Parazīti aitam ir, tā ir parasta slimība.

Skatāmies individuāli uz dzīvniekiem, vienu reizi gadā ar asociācijas atbalstu ņem asins paraugus analīzēm uz skrepi un DNS. Veterinārārsts arī vērtē vaislai iecerētās aitas. Mums pašiem Ķegumā ir labs veterinārārsts. Kad vajag, brauc, pieskata

Ģimenes saimniecībai ar 100 aitu māšu ganāmpulku ikdienas darbu veikšanai pietiek ar vienu traktoru. Tas ir 24 ZS "Avant" zīmola spēkrats.

ganāmpulku. Mums nav lielu problēmu. Kūti ir jāskatās, lai būtu sausi pakaiši. Lai aitas būtu regulāri labi paēdušas un padzērušas. Lai tām vienmēr būtu pieejami mikroelementi. Pie mums apgūt zināšanas ir bijuši potenciālie aitikopji. Kad viņiem izstāstām, kas aitikopim jādara, viņi maina domas. Maldīgs ir priekšstats, ka aitu var palaist plāvā un tad rudenī novākt gaļu. Nekas vairāk nav jādara. Lai aita justos labi, tajā patiešām ir jāiegulda laiks un resursi. Līdzīgi kā visās citās lauksaimniecības nozarēs, ja vēlas sasniegt labus rezultātus. Nekas nenāk pats no sevis.

Kāds ir jēru krišanas rādītājs?

Jēru krišana ir vidēji 5% liela. Atnešanās laiks ir visgrūtākais. Mūsu ganāmpulkā parasti tas ir marts un aprīlis, kad teju neguļam. Darbojamies uz maiņām. Šķirnes saimniecības statuss uzliek papildu atbildību. Mums ir jāzina, kurai aitai pieder dzimušie jēri. Mēdz būt aitas, kas jēru zog. Tām ir tuvu atnešanās brīdis un šķiet – o, šis ir manējais. Kamēr istā māte dzemdē otru jēru, pamāte šo nolaiza un tajā brīdī ar savu smaku *sabojā*. Pirmā aita, kurai jērs piedzima, šādu jēru vairs nebaro. Tai, kura nolaizījusi, dzemdības pēc vairākām stundām vai pēc dienas, un tai nevar nesen dzimušo jēru pielikt. Ir jāpielieto visādas viltīgas metodes, lai istā māte jēru atkal pieņemtu.

Vai jums ir problēmas ar plēsējiem?

Latvijas valsts atšķirībā, piemēram, no Igaunijas, nekompensē vilku saplēsto aitu vērtību.

Arnis: Kur ir problēma? Aitas var apdrošināt, agrāk ilgus gadus nevarēja. Apdrošināšanas pakalpojumu aitam sāka piedāvāt pirms aptuveni sešiem gadiem. Maksa bija pieņemama. Es pirmajā gadā šo pakalpojumu nepirku, rēķināju ietekmi

uz cenu, izdevīgumu. Runāju ar saimniekiem, kuri iepriekš pirka apdrošināšanas pakalpojumu, un viņi bija ļoti apmierināti, jo labi esot nopelnījuši! Apdrošinātāji parēķināja un nākamajā gadā uzlika daudz lielāku maksu. Tagad dzīvniekus apdrošinot mazāk saimnieku nekā gadu agrāk. Lai kā es vēlētos apdrošināt, ar visu valsts atbalstu kilograma gaļas cena būtu jāpalielina par trim eiro.

Anna: Var apdrošināt vien pieaugušos dzīvniekus, jērus apdrošināt nevar. Mēs šajā gadā pirmo reizi saimniecības darbības laikā pēc vilku uzbrukuma zaudējām trīs tekus un vienu jēru. Vilki atnāca pāri upei. Kopējie zaudējumi tirgus vērtībā bija 4000 eiro.

Latvijas aitu audzētāju asociācija pēdējos gados risina svarīgus jautājumus. Gribētu, protams, lai tas notiktu ātrāk un intensīvāk. Piemēram, tie paši vilki. Tik sasāpējusi problēma visā Latvijā! Pilsētnieki aizstāv vilkus – mums vajag dabu un vienlaikus sakoptus laukus. Vēlāmies redzēt dzīvniekus uz laukiem. Aitikopībā šīs divas lietas neiet kopā. Nav mums ne kompensācijas, ne arī labu atbalsta mehānismu. Piemēram, sargsuņu pirkšanai. Tad mums ir jāmēģina saprast, kā šo pašiniciatīvu varam ielikt savu produktu cenā, lai cilvēks jau tā dārgo jēra gaļu vispār pirktu! Jērs nekad nebūs tik lēts kā cūkgaļa vai putnu gaļa. Aitu mātei gada laikā parasti dzimst ne vairāk kā divi jēri. Ir arī intensīvās šķirnes, kurām trīs gados var iegūt piecus metienus.

Arnis: Es saprotu apdrošinātāju. Viņam arī biznes. Tomēr viņa biznesa pavisam neiet kopā ar manu biznesu. Es mēģināšu riskēt, ja būs zaudējumi, ņemšu naudu no neparedzētajiem izdevumiem tāpat, kā to dara valsts. Es nevaru iepriekš paredzēt un ik gadu likt klāt cenu. Zaudētos dzīvniekus

Čakli darbojoties 2022. gada vasarā, pērn lopbarības gatavošanai ginteriem nebija jātērē neviens cents. Siena rezerves ir tik lielas, ka var palīdzēt tām saimniecībām, kas bija mazāk tālredzīgas.

norakstīšu zaudējumus. Ja vēlas augstas kvalitātes teķi un normālu piemērlētu līniju, būs jāmaksā vismaz 650 eiro.

Cik atbalstoša aitikopībai ir valsts īstenojā lauksaimniecības politika?

Anna: Aitikopība Latvijas lauksaimniecībā ir gandrīz neeksistējoša nozare. Atce-ros, ka piedalījos sanāksmēs saistībā ar

jauno KLP, tur runāja par labo lauksaimniecības praksi, par piena lopkopību, gaļas lopkopību, cūkkopību kā par emisijas avotu. Aitas nekur nepieminēja! Aitikopība ir tik maza nozare, ka kopējā nozares devumā tautsaimniecībai nav jūtama. Var ņemt vai neņemt vērā, mēs vienmēr esam kaut kur malīnā. Visskaļāk blāuj lielražotāji, aitikopība – nu, tā... Visu cieņu, aitikopības asociācija līdz šim noturēja latīņu. Nauda, ko piešķir selekcijas darbam šķirnes saimniecībām, notur nozari kaut kādā līmenī. Atbalsts cita starpā ir par aitu mātēm, par vērtējamajiem dzīvniekiem. Tādējādi aitikopim, kurš patiešām audzē šķirnes dzīvnieku, ir neliela motivācija veltīt laiku un resursus šim mērķim. Protams, šķirnes dzīvnieku audzētāji zināmā mērā ir fanātiķi, entuziasti! Vai arī ļaudis, kuriem prievātu vai citu iemeslu dēļ interesē šķirne un viņi vēlas to attīstīt. Asociācija šajā virzienā palīdz. Nekad vairs nebūs kā Kārļa Ulmaņa laikā, kad Latvijas ganāmpulkos bija miljonos mērāms aitu daudzums. Mēs resursu, dabas apstākļu ziņā neesam nozares izaugsmei piemērota valsts. Austrālija, Jaunzēlande un Anglija mūs pārspēj ar to, ka gandrīz visu gadu var ganīt aitas.

Kas rosināja pieteikties un saņemt šāgada janvāra beigās izveidoto "Dabisko pļavu produktu" zīmolu?

Mums tas mazliet ir kā žetons, ka noturējām pļavas labā līmenī. Tā vairāk ir filozofija, apņemšanās tālāk turpināt uzturēt bioloģiski vērtīgās pļavas, kuru Latvijā ir atlicis maz – vien 0,9% liels īpatsvars. Lai arī, iespējams, nešķiet, ka tas ir kas īpašs, tomēr esošajā kontekstā ar klimata pārmaiņām, ar bioloģiskās daudzveidības mazināšanos tās ir kā lepnuma saliņas.

Izmaksu šā zīmola izmantošanai nav. Vien tik, cik rūpēties par pļavu un dzīvniekiem. Mēs varam uz saviem produktiem līmēt uzlīmes. Jau sen sevi pozicionējam kā dabisko pļavu un bioloģiskās daudzveidības zālāju kopējus. Mums ir naktsvijoļu jēri, ziņojam par to pārdošanu. Ir cilvēki, kuri šā iemesla dēļ no mums pērk produktus, atbalsta pļavas un mūsu darbu. Pasaka paldies, ka esam. Tā ir īpaša mūsu sabiedrības daļa. Tāpēc mēs nekad nedarbosimies ar intensīvajām metodēm, nekad neiesim uz lielāku aitu māšu daudzumu, bet noturēsim tādā līmenī, lai varētu uzturēt pļavas, kas mums ir. ▲

 ALLIANCE
ENGINEERED TO KEEP YOU AHEAD

 YOKOHAMA
Off-Highway Tires

RĪGA UN PIERĪGA

+371 26 657 263

ZEMGALE / KURZEME

+371 29 622 876

VIDZEME / LATGALE / SĒLIJA

+371 29 547 554

TIEKAMIES JAU DRĪZ **04-06.04.2024**
PAVASARA IZSTĀDĒ **RĀMAVĀ!**

SAZINIES AR SAVU REĢIONĀLO TIRDZniecības PĀRSTĀVI, JA JAU ESI VAI VĒLIES
BŪT MŪSU KLIENTS UN **SAŅĒM IELŪGUMU!**

*IELŪGUMU SKAITS IR IEROBEŽOTS!

LYTAGRA